

Colecția *Viața în Hristos*
Seria *Imnografie bizantină*
10

Sfântul Iosif Imnograful

Canoane de rugăciune
la Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon

Traducere din limba greacă bizantină de
MONAHIA PARASCHEVA ENACHE ȘI ANDREI FÎNARU

Ediție îngrijită de
PR. DRAGOȘ BAHIRM

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Doxologia
Iași, 2022

CUPRINS

Martiriul Sfântului și Slăvitului Mare Mucenic Pantelimon	7
---	---

Sfântul Iosif Imnograful,
Canoane de rugăciune
la Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon

Canonul 1	27
Canonul al 2-lea	35
Canonul al 3-lea	43
Canonul al 4-lea	51
Canonul al 5-lea	59
Canonul al 6-lea	67
Canonul al 7-lea	75
Canonul al 8-lea	83

Martiriul Sfântului și Slăvitului Mare Mucenic Pantelimon¹

Pe când domnea preanecredinciosul Maximian cel fără de lege în Nicomidia, era mare prigoana creștinilor. Căci dregătorii și generalii din cetate și din întreaga eparhie primiseră poruncă să-i silească pe creștini să jertfească idolilor. Dar era în cetatea Nicomidiei un oarecare senator pe nume Eustorgiu. Acesta avea un fiu, singurul, pe nume Pantoleon, pe care, dându-l să învețe carte și pregătindu-l cu cele mai strălucite studii, l-a încredințat lui Eufrosin, mai-marelui doctorilor, care îi trata pe cei ce locuiau la palat și erau încercați de felurite boli. Acesta, luându-l pe Pantoleon, îl învăța tainele medicinei și adeseori se ducea cu el la palat. Iar cei de la palat și demnitarii împăratului, văzându-l pe Pantoleon, ziceau lui Eufrosin: „Fiul cui este tânărul acesta?”. Căci Pantoleon era foarte frumos la înfățișare și chipeș, încât nu puteai găsi pe nimeni în tot palatul asemenea lui. Iar Eufrosin zicea: „Este fiul lui Eustorgiu, senatorul, iar mama lui, Euvula, a murit, dar mi l-a încredințat mie ca să-l învăț medicina”. Iar demnitarii ziceau: „Pe mântuirea zeilor, vrednic este

¹ BHG 1412z. Traducere după B. Latyšev, *Hagiographica graeca inedita*, în *Mémoires de l'Académie Impériale des sciences Petrograd, Classe des sciences historico-philologiques*, tome XII, VIIIe série, Petrograd, 1916, pp. 40-53.

tânărul acesta să fie înfățișat împăratului”. Și i-au făcut cunoscute împăratului cele despre el. Și a poruncit împăratul să intre el înaintea lui. De cum l-a văzut împăratul, foarte mult s-a bucurat de frumusețea feței lui și i-a poruncit lui Eufrosin să-l învețe medicina cu toată sânguința și cu toată purtarea de grijă. Căci voia împăratul să-l aibă pe el succesor al lui Eufrosin.

Însă era un preot pe nume Ermolae, ascuns într-o chilie, împreună cu alți creștini. Și văzându-l Ermolae pe Pantoleon trecând adeseori pe calea aceea, și luând aminte la frumusețea și cuviința chipului lui, și cunoscând prin Duhul că avea să devină vas al alegerii, chemându-l la sine, l-a dus în chilia lui, acolo unde era ascuns de frica păgânilor. Dar de îndată ce a intrat Pantoleon, preotul l-a îmbrățișat și i-a zis: „Bucură-te, tinere împodobit cu toată buna cuviință”. Și Pantoleon a zis: „Bucură-te și tu însuși, preotule, vrednicule de toată cinstea și respectul”. Iar Ermolae, luându-l de mână, i-a cerut să se așeze și i-a zis: „Copile, spune-mi, fiul cui ești?”. Iar Pantoleon a răspuns: „Sunt fiul lui Eustorgiu, senatorul, și al Euvulei, mama mea, care are un an de când a murit”. Iar preotul a zis: „De ce religie erau?”. Și Pantoleon a zis: „Mama mea a murit creștină, iar tatăl meu este păgân până acum”. Și preotul a zis: „Și tu de care parte ești? De partea tatei sau de partea mamei?”. Pantoleon a zis: „Pe când trăia mama, voia să mă aibă cu ea, dar tatăl meu nu i-a îngăduit, pentru că voia să mă înroleze la palat. Totuși eu voiam mai degrabă să fiu cu mama. Însă când a murit mama, tata m-a luat cu sine”. Și preotul a zis: „Și ce sunt cele pe care le înveți de la dascălul tău, spune-mi!”. Iar Pantoleon a zis: „Știința lui Asclepios, Hipocrate și Galen. Așa mi-a poruncit magistrul meu, zicând: «Dacă vei învăța știința acestora, vei putea vindeca orice boală»”. Iar preotul a zis: „Asclepios de care vorbești nu este nimic, nici Hipocrate, nici Galen, nici ceilalți zei pe care îi cinstește Maximian. Ai încredere,

fiule, și crede în Hristos, prin a Căruia chemare vei putea *vindeca toată boala și toată neputința*². Căci Acesta i-a înviat pe morți, orbilor le-a dat vederea, pe bolnavi i-a tămăduit³. De a Căruia poală a hainei atingându-se femeia care avea scurgere de sânge de doisprezece ani⁴, s-a odihnit. I-a alungat pe demoni⁵, apa în vin a prefăcut⁶ și multe alte minuni a săvârșit, pe care nu poate cuvântul să le descrie⁷. Și venind la robii Lui, îi izbăvește din toate necazurile lor și le dă putere celor ce cred în El să facă mai mari decât acestea⁸.

Așa cum un pământ bun, primind sămânța, rodește, potrivit Evangheliei⁹, tot astfel și Pantoleon, primind cuvântul în inima lui, a rodit spre mântuirea lui și a altora și zice preotului: „Părinte, aș vrea să știe și magistrul meu cele pe care mi le-ai spus. Căci pe acestea le-am auzit și de la fericita mama mea când se ruga și pururea Îl chema pe Hristos”. Iar preotul a zis: „Crede și tu în El și primește baia nemuririi și vei putea face toate acestea. Căci Hristos niciodată nu-i părăsește pe cei care-L iubesc”.

În fiecare zi se ducea Pantoleon la preot și era întărit de el în credința Domnului Iisus. Nu se ducea la casa lui, până nu îl vedea mai întâi pe preot. Astfel i se încălzea inima de dragoste pentru el. Dar într-una din zile, după ce Pantoleon fusese slobozit de Eufrosin, pe când se ducea la casa tatălui său și se abătuse puțin din cale, a aflat un copil căzut la pământ mort, mușcat de o viperă. Și vipera zăcea aproape de copil. Iar Pantoleon fiind în

² Mt. 4, 23; 9, 35.

³ Cf. Lc. 7, 21-22.

⁴ Cf. Mt. 9, 20; Lc. 8, 43.

⁵ Cf. Mt. 8, 16, 28-33; 12, 22; Mc. 1, 34-39; 5, 1-16; 7, 29-30; 16, 9; Lc. 8, 2, 26-39.

⁶ Cf. In 2, 1-11.

⁷ Cf. In 21, 25.

⁸ Cf. In 14, 12.

⁹ Cf. Mc. 4, 21, 28.

frică și neliniște mare, dându-se înapoi puțin, a stat fără grai pentru mai bine de un ceas, privind la leșul copilului, dar apoi, apropiindu-se iarăși, și-a zis în sinea lui: „Acum voi cunoaște dacă adevărate sunt cele spuse de preotul Ermolae”. Și privind la cer, a zis: „Doamne Iisuse Hristoase, dacă sunt vrednic să mă numesc robul Tău, înviază-l pe copilul acesta și sfâșie fiara”. Și după ce a spus acestea, îndată a înviat copilul și fiara a fost sfâșiată în două. Și încredințându-se Pantoleon, l-a mulțumit lui Dumnezeu: „Binecuvântat ești, Doamne, că și pe mine, păcătosul, m-ai învrednicit să mă numeri cu turma Ta”. Și ducându-se cu bucurie la preotul Ermolae, îl ruga: „Te rog, robule al lui Dumnezeu, dă-mi baia nemuririi. Căci m-am convins în ziua de astăzi că nu este alt dumnezeu în afară de Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care morții înviază”. Și i-a povestit Pantoleon preotului cum, prin chemarea lui Hristos, copilul a înviat și fiara a fost sfâșiată. Iar preotul s-a umplut de bucurie și i-a zis: „Vino, fiule, și arată-mi stârvul fiarei”. Așadar, s-au dus amândoi și i-a arătat Pantoleon locul în care fiara a fost aruncată la pământ moartă. Și privind preotul la cer, a zis: „Slavă Ție și marii Tale cuviințe, Dumnezeule, că astfel ai grăbit harul Tău asupra robului Tău, Pantoleon”.

Apoi au plecat, au intrat în chilia preotului care i-a dat [tânărului] baia nemuririi, ca unul ce credea în Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, și a rămas cu Ermolae până la șapte zile, iar în ziua a opta s-a dus Pantoleon la tatăl lui. Și l-a întrebat: „Unde ai fost, fiule, atâtea zile? Căci am fost în mare întristare, pentru că mi-am făcut griji pentru tine. Iar Pantoleon a zis: „Eu și magistrul meu l-am cercetat pe unul din demnitarii împăratului la palat, și am rămas la căpătâiul lui șapte zile, până ce, în sfârșit, s-a tămăduit bărbatul”. Iar tatăl lui, auzind acestea, s-a liniștit. Și a doua zi a plecat Pantoleon la Eufrosin, magistrul lui, și, când l-a văzut

Canonul al 2-lea

Cântarea 1, glasul al 2-lea

Irmosul: «Veniți, popoare, să-I cântăm cântare lui Hristos Dumnezeu, Cel ce a despărțit marea și l-a trecut pe poporul pe care l-a slobozit din robia egiptenilor, că S-a proslăvit.»

Stih: Sfinte Mare Mucenice și Tămăduitor Pantelimon,
roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Sfințire și luminare cere de la Dumnezeu pentru noi, cei ce te
lăudăm pe tine prin sfinte melodii și ne îmbogățim cu tine
ca dumnezeiesc ocrotitor, cu totul fericite.

Stih: Sfinte Mare Mucenice și Tămăduitor Pantelimon,
roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Disprețuind nelegiuitele porunci împărătești, te-ai sârguit,
luptând să iei Împărăția cerurilor cea veșnică, Pantelimon.

Slavă...

Neamul și lumeașca strălucire tăgăduindu-le, înțelepte, ai
luptat cu tărie; pentru aceea, roagă-L pe Mântuitorul să-i
mântuiască pe cei ce te cinstesc pe tine pururea.

Și acum...

Slava credincioșilor fiind, Născătoare de Dumnezeu, prin
ocrotirile tale, fă-i părtași viitoarei bucurii și veșnicei slave
pe cei ce te slăvesc pe tine cu credință.

Cântarea a 3-a

Irmosul: «Întărește-ne pe noi întru Tine, Doamne,
Cel ce prin lemn ai omorât păcatul, și frica de Tine sădește-o
în inimile noastre, ale celor ce Te laudăm.»

Te-ai încrezut în Dumnezeu, fericite, și, prin sfintele tale
chemări ale numelui Lui, l-ai înviat pe mort, dar roagă-te să
fiu și eu mântuit, cel omorât de tot felul de greșeli.

Dorind viață adevărată, ai răbdat, preafericite, întreitele va-
luri ale chinurilor, spânzurat fiind pe lemn și prin fier ți-au
fost cheltuite cărnurile.

Slavă...

Judecata deja este la uși, priveghează, suflete al meu, strigând:
mântuiește-mă, îndură-Te de mine, Stăpâne, cu rugăciunile
sfântului Tău purtător de chinuri.

Și acum...

Ai născut pe Dumnezeu întrupat, Fecioară, pe Care neînce-
tat roagă-L pentru toți cei ce te laudă pe tine ca ocrotitoare
neînfruntată a lumii.

Cântarea a 4-a

Irmosul: «Auzit-am, Doamne, vestea economiei Tale
și Te-am preaslăvit numai pe Tine, Iubitorule de oameni.»

Ca o jertfă fără prihană te-ai adus Celui ce S-a jertfit pentru
noi, o, Pantelimon, Mucenice, mult încercatule atlet.

Ti-au fost arse cu făclii cărnurile tale, cu cruzime, preafericite,
primind din cer dumnezeiasca rouă.

Slavă...

Luminează-mă cu lumina pocăinței cu rugăciunile tale luminaătoare, purtătorule de lupte, și din chinurile veșnice izbăvește-mă.

Și acum...

Curățește-ne pe toți de întinăciunile patimilor, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ai născut Izvorul nepătimirii.

Cântarea a 5-a

Irmosul: «Dătătorule de lumină și Făcătorul veacurilor,
Doamne, întru lumina poruncilor Tale, îndreptează-ne;
că afară de Tine pe alt dumnezeu nu știm.»

Păzind legea lui Dumnezeu, ai rușinat sfătuirile celor fără de lege și, aruncat fiind în mare, Mucenice, ai fost izbăvit de palma puternică a lui Hristos, singurul nostru Dumnezeu.

Slavă...

Luptând în chip străin, te-ai sălășluit la Dumnezeu; slăvite, luminează ochii inimii mele cei întunecați de patimile vieții, înțelepte.

Și acum...

Maică Fecioară, Curată, frumusețea purtătorilor de lupte pururea, scăparea păcătoșilor, ajută-ne nouă, celor primejduiți cumplit pe marea vieții.

Cântarea a 6-a

Irmosul: «Întru adâncul greșelilor fiind învăluit, chem adâncul milostivirii Tale cel neurmat; scoate-mă din stricăciune, Dumnezeule.»

Cu puterea și harul dumnezeiesc, preafericite, aruncat fiind în mijlocul fiarelor, ai rămas nerănit de ele, Pantelimon slăvite, admirat de toți credincioșii.

Pe tine ocrotitor și mijlocitor fierbinte te avem, o, Pantelimon; cu rugăciunile tale să fim izbăviți din necazurile cele aducătoare de moarte și din patimile cele de necinste.

Slavă...

Văzând minunile tale, mulțimi de oameni au crezut în Hristos, purtătorule de chinuri, și cu sângele muceniceii au moștenit sălașurile cele de dincolo.

Și acum...

Roagă-L pentru noi pe Preabunul Cuvânt, de Dumnezeu dăruită, să luăm iertare de păcate și viață fără de sfârșit.

Cântarea a 7-a

Irmosul: «Ritori preaînvățați s-au arătat tinerii oarecând, că, din suflet cuprins de Dumnezeu, teologhisind cu buzele, au cântat: Dumnezeule, Cel mai presus de zei, al părinților și al nostru, bine ești cuvântat!»

Dându-ți mădularele ca să fie arse pentru Domnul, atletule al lui Hristos, întins fiind pe roată pe nedrept, întărit de mână îngerească, i-ai doborât pe dușmanii cei fără de trup, tu în trup fiind, preafericite.

Cu harul și puterea lui Hristos alungi bolile cumplite, Pantelimon, cugetătorule de Dumnezeu, pentru aceea strig: vindecă de patimi inima mea, rugându-L pe Cel Bun și singur Binefăcător.

Slavă...

Sufletul meu cel slăbit de tot felul de uneltiri ale dușmanilor, Pantelimon, te rog, înțelepte, tămăduiește-l ca oarecând pe paralytic și călăuzește-mă, cu rugăciunile tale, să umblu în dreapta credință.

Și acum...

Tron de foc al Împăratului a toate ai fost, Preacinstită, pe care șezând Împăratul, i-a ridicat pe pământenii din căderea cea de demult și i-a plăsmuit din nou pe cei zdrobiți cumplit de păcat.

Cântarea a 8-a

Irmosul: «Pe Cel ce în cuptorul cel cu foc...»

Fiind aruncat pe grătar încins, ai mers la pătimire cu vesel cuget și nu te-ai ars, Mucenice, arzând mai mult de dragostea lui Hristos și primind rouă din înălțime. Pentru aceea, te cinstim pe tine, înțelepte Pantelimon.

**Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul
și pe Sfântul Duh, Domnul.**

Ai stat cu tărie pe piatra cunoștinței lui Hristos și nu ți-ai clintit picioarele, din pricina feluritelor chinuri și de pe urma viclenelor lovituri, Mucenice înțelepte, pentru aceea, te laudăm întru toți vecii.

Și acum...

Din rățacirea cea rea, din cugetele cele neroditoare și din orice altă înșelare stricătoare de suflet, Născătoare de

Dumnezeu, Preacurată, roagă-te neîncetat să fim izbăviți noi toți, ca să te laudăm pe tine întru toți vecii.

Să laudăm... Irmosul: «Pe Cel ce în cuptorul cel cu foc la tinerii evrei S-a pogorât și văpaia în rouă a prefăcut-o, pe Dumnezeu, laudați-L, toate lucrurile, ca pe Domnul, și-L preaînălțați întru toți vecii!»

Cântarea a 9-a

Irmosul: «Pe Dumnezeu-Cuvântul cel din Dumnezeu, Care cu negrăită înțelepciune a venit să-l înnoiască pe Adam, cel căzut rău întru stricăciune prin mâncare, din Sfânta Fecioară negrăit întrupându-Se pentru noi, credincioșii, cu un gând în cântări să-L slăvim.»

Ca să câștigi bogăția cea cerească, Mucenice, ai socotit gunoaie cele plăcute și desfătătoare ale lumii acesteia și, predându-te cu bărbăție celor mai mari dureri ale trupului, ai bineplăcut cu bună cuviință Stăpânului a toate.

Ca și când ai urma pe Dătătorul milei, Mucenice, pe Hristos, te-ai numit de la El Pantelimon²⁴, revărsând peste toți oamenii mila ta și tămăduind în chip vădit toată boala celor ce se apropie de tine cu credință, de Dumnezeu cugetătorule.

Cu rugăciunile tale, Mucenice, răpește-ne din feluritele ispite și din boli cumplite și istovitoare, din greutatea vieții și din focul cel veșnic, pe cei ce alergăm cu credință la acoperământul tău, atotfericite Pantelimon.

²⁴ Numele Panteleimon în greacă înseamnă cel ce îi miluiește pe toți, cel ce dă milă tuturor, cel ce este atotmilostiv.

Slavă...

Înfricoșătoarea venire a Stăpânului se apropie, pentru ce nu plângi, nenorocitul suflet, grăbește, scoală-te, strigă: Iisuse, Dumnezeul meu, îndură-te de mine, mântuiește-mă cu rugăciunile înțeleptului Tău purtător de lupte, ca Cela ce ești singur Preabun.

Și acum...

Iubitor de păcat sunt și mă înspăimânt de Judecată și de cumplitele pedepse cele păstrate mie dincolo, Născătoare de Dumnezeu, Preanevinovată. Pentru aceea, pururea te rog, îndură-te și mântuiește-mă cu rugăciunile tale de Maică.